

SEBED

www.sebed.selcuk.edu.tr

Geliş/Received: 28.02.2022 Kabul/Accepted: 12.12.2022
Araştırma Makalesi/Research Article

Evli Bireylerin Çatışma Çözüm Stilleri, Bağlanma Stilleri ve Evlilik Rol Beklentileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Hafize Nur HELVACIOĞLU*
Ayşe ELİÜŞÜK BÜLBÜL**

Öz

Bu araştırmanın amacı, evli bireylerin çatışma çözüm stilleri, bağlanma stilleri ve evlilik rol beklentileri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu amaç doğrultusunda çalışmaya Konya’da yaşayan 85’i (% 56,7) kadın ve 65’i (% 43,3) erkek olmak üzere toplam 150 evli birey katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Romantik İlişkilerde Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği, İlişki Ölçekleri Anketi, Evlilik Rol Beklentileri Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Veri analizleri için SPSS 22.0 programı kullanılmış olup gruplar arası farklılığı belirlemek için ‘t-testi’, evli bireylerin çatışma çözüm stilleri, bağlanma stilleri ve evlilik rol beklentileri arasındaki ilişkileri belirlemek için korelasyon analizi kullanılmıştır. Çatışma çözüm stillerinin; bağlanma stilleri ve evlilik rol beklentilerini yordayıcı etkileri aşamalı regresyon analizi ile incelenmiştir. Araştırmanın sonuçları incelendiğinde; saplantılı ve kayıtsız bağlanma stillerinin olumsuz çatışma çözme stiline anlamlı yordayıcıları olduğu, korkulu ve güvenli bağlanma stillerinin ise katkısının anlamlı olmadığı belirlenmiştir. Saplantılı ve kayıtsız bağlanma stilleri olumsuz çatışma çözme stili puanlarında gözlenen toplam varyansın %15.8’ini açıklamaktadır. Bir diğer sonuca göre eşitlikçi ve geleneksel rol beklentilerinin olumlu çatışma çözme stiline anlamlı yordayıcıları olduğu görülmüş ve toplam varyansın %16.6’sını açıkladığı bulunmuştur. Çatışma çözüm stilleri alt boyutlarından olumlu çatışma çözme stili ve evlilik rol beklentileri düzeylerinde cinsiyet açısından anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Evli bireylerin evlilik rol beklentileri düzeylerinde evlenme şekilleri açısından anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular literatür bağlamında tartışılmış ve gelecek çalışmalar için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bağlanma stilleri, çatışma çözme stilleri, evlilik rol beklentisi

Investigation of the Relationship Between Conflict Resolution Styles, Attachment Styles and Marriage Role Expectations of Married Individuals

Abstract

The aim of this study is to examine the relationship between conflict resolution styles, attachment styles and marital role expectations of married individuals. For this purpose, a total of 150 married individuals, 85 (56.7%) women and 65 (43.3%) men, living in Konya participated in the study. Conflict Resolution Styles in Romantic Relationships Scale, Relationship Scales Questionnaire, Marriage Role Expectations Scale and Personal Information Form were used as data collection tools in the research. SPSS 22.0 program was used for data analysis and 't-test' was used to determine

* Selçuk Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü, Konya, E-posta: hafizehelvacioğlu@gmail.com, ORCID: orcid.org/0000-0001-8284-0692

** Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü, Konya, E-posta: ayseeliusuk@gmail.com, ORCID: orcid.org/0000-0001-9074-3403

the difference between groups and correlation analysis was used to determine the relationships between conflict resolution styles, attachment styles and marital role expectations of married individuals. Conflict resolution styles; The predictive effects of attachment styles and marital role expectations were analyzed by stepwise regression analysis. When the results of the research are examined; It was determined that preoccupied and dismissive attachment styles were significant predictors of negative conflict resolution style, while the contribution of fearful and secure attachment styles was not significant. Preoccupied and dismissive attachment styles explain 15.8% of the total variance observed in negative conflict resolution style scores. According to another result, egalitarian and traditional role expectations were found to be significant predictors of positive conflict resolution style and explained 16.6% of the total variance. There were significant gender differences in the levels of positive conflict resolution style and marital role expectations, which are sub-dimensions of conflict resolution styles. Significant differences were found in the level of marriage role expectations of married individuals in terms of their way of marriage. The findings obtained as a result of the research were discussed in the context of the literature and suggestions were made for future studies.

Keywords: Attachment styles, conflict resolution styles, marital role expectations

Giriş

Yaşantı, inanış, hayata bakış açısı, değerler ve algılardaki farklılıklar anlaşmazlıklara neden olabilmekte ve hayatımızın her alanında çatışma olarak karşımıza çıkabilmektedir. Çatışmanın kişi tarafından nasıl yönetildiği ise çatışmanın doğrudan sonucunu etkilemektedir. Mackey, Diemer ve O'Brien (2000) evli bireylerle yaptıkları görüşmeler sonucunda, evlilikte çatışmayı çiftlerin aralarındaki farklılıklardan meydana gelen anlaşmazlıklar olarak tanımlamıştır. Özen ve arkadaşlarına (2016) göre ikili ilişkilerde çatışmanın yadsınamaz bir gerçek olduğu, ilişkilerin asıl ömrünü belirleyen faktörün ise çiftlerin çatışmayla nasıl baş ettikleri olduğu söylenebilmektedir. Gottman ve Krokoff (1989) evlilikte yaşanan problemlerin çiftler arasındaki iletişimsizlikten, çatışma çözme becerilerindeki noksanlıklardan kaynaklandığını ve çatışmayla yüzleşen partnerlerin çatışmadan kaçınanlara göre daha mutlu olduğunu belirtmişlerdir. Bireylerin yaşamlarında karşılaştıkları benzer olaylarda tutarlı olarak aynı çatışma çözme stillerini kullanmalarının, yakın ilişkilere yönelik temelde yatan genel bir yönelimle ilişkili olabileceği düşünülmektedir (Corcoran ve Mallinckrodt, 2000). Bayraktar'ın (2015) yaptığı çalışmaya göre evliliğinde yaşadığı bir problem nedeniyle terapiye başvuran çiftlerin; en çok iletişim problemi yaşadıkları, kaygılı ve güvensiz bağlanma stillerine sahip oldukları, çatışma eğilimlerinin yüksek olduğu, olumsuz çatışma çözüm stillerini daha fazla kullandıkları ortaya çıkmıştır. Kobak ve Duemmler'in (1994) yaptığı çalışmaya göre romantik ilişkilerde özellikle çatışmalar gibi stresli durumlarda bağlanma sistemi aktif hale gelmektedir.

Çocuklar dünyaya geldiklerinde ilk temas ettikleri kişi olan anneleriyle kurdukları sağlıklı bağ, çocuğun gelişimine, hayata bakış açısına, iletişim becerilerine kadar birçok alanda etkisini gösterebilmektedir. Kurulan bu bağ Bowlby tarafından 'bağlanma' olarak kavramsallaştırılmıştır. Bowlby (1973, 1979), bağlanmanın doğumdan ölüme kadar devam eden ve küçüklükte temeli atılan şemaların değişime dirençli yapısıyla yetişkinlikte de kurulan ilişkileri etkilediğini belirtmektedir. Bağlanma, ilk olarak Bowlby (1944) tarafından geliştirilen, uyum sorunu yaşayan çocuklar üzerinde yaptığı çalışmalar sonucunda meydana gelmiş bir kavramdır. Bowlby'e (1969, 1973) göre kişinin erken çocukluk döneminde bakım ve güvenliğini üstlenen kişiyle kurduğu ilişki, ilerleyen zamanlarda onun yaşamında, insanlarla kurdukları ilişkilerde belirleyici etkiye sahiptir. Bowlby'nin çalışmalarına deneysel araştırma yöntemi ile dâhil olan Mary Ainsworth (1969) küçük yaşlardaki çocukların beklenmedik olaylarla baş edebilmeleri için güvenli bir üs olarak görebilecekleri ebeveynlere ihtiyaç duydukları düşüncesini temel alan güvenlik teorisini ortaya atmıştır (Sperling ve Berman, 1994). Ainsworth ve arkadaşları (1979) 1-2 yaşlarındaki bebekleri inceleyerek çocukluk dönemindeki bağlanmayla alakalı çalışmalar gerçekleştirmiş ve çocukların bakım verenleriyle kurdukları güven ilişkisini, alışık olmadıkları ortamlarda tanımadıkları kişilerin yaklaşmalarına karşı gösterdikleri tepkileri, bakım verenlerinden uzaktayken stresle baş etme şekillerini incelemişlerdir. Ainsworth ve arkadaşlarının (1979) bu araştırmalarının sonucunda üçlü bağlanma stili ortaya çıkmıştır: Güvenli, kaygılı-kararsız, kaçınan bağlanma stili. Ainsworth'ün ortaya attığı, üçlü bağlanma stiline yetişkinlik için de kabul edilebilir

Evli Bireylerin Bağlanma Stilleri, Çatışma Çözme Stilleri ve Evlilik Rol Beklentileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

olduğunu gösteren çalışmayı ilk olarak Main ve ark (1985) yetişkinlerin küçüklük hatıraları ve tecrübelerini esas alarak yapmıştır. Bartholomew ve Horowitz (1991) ise bu stilleri geliştirip güvenli, kayıtsız, saplantılı ve korkulu bağlanma biçimlerini literatüre kazandırmıştır.

Anne karnında oluşan duygusal bağ, doğum sonrasında da bebeğin fiziksel ihtiyaçlarının giderilmesi ve duygusal bir ihtiyaç olan sevginin de anne tarafından sağlanması ile kuvvetlenir (Dökmen ve Gökçener, 2010). Bebeklerinin fiziksel ve duygusal ihtiyaçlarını karşılayan ebeveynlerin çocukları güvenli bağlanmayı gerçekleştirebileceklerdir (Kanieski, 2007). Güvenli bağlanan bireyler güvenmeyi öğrenebilen, öz şefkat düzeyleri yüksek, kendini değerli ve sevebilir bulan, kronik şüpheliği olmayan, destekleyici, bağımsız karar verebilen, insanlarla sağlıklı iletişim kurup yaklaşabilen bireylerdir (Akbağ ve İmamoğlu, 2010). Hazan ve Shaver'in (1987) gerçekleştirdikleri çalışmada, güvenli bağlanma tarzına sahip olan kişilerin partnerleriyle ve geçmişte bakım verenleriyle ilişkilerine dair pozitif inançları olduğu ortaya çıkmıştır.

Erözkan'ın (2011) yaptığı çalışmaya göre bağlanma stilleri alt boyutlarından güvenli bağlanma stili ile cinsiyet arasında fark bulunmuş ve erkeklerin puan ortalamalarının (3.39) kadınların ortalamalarından (3.23) daha yüksek olduğu görülmüştür. Karakuş'un (2012) yaptığı çalışmada bu sonucu destekler niteliktedir. Karakuş'un çalışmasına göre erkeklerin güvenli bağlanma stili puan ortalamalarının (21.51) kadınların puan ortalamalarından (20.49) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüş ve fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Erözkan'ın (2011) çalışmasını bir diğer sonucuna göre korkulu bağlanma stili ile cinsiyet arasında fark bulunmuş ve kadınların puan ortalamalarının (3.77) erkeklerin ortalamalarından (3.48) daha yüksek olduğu görülmüştür.

Demografik faktörlerden biri olan evlenme şekilleri ile bağlanma stilleri arasındaki ilişki incelendiğinde bazı çalışmalarda evlenme şekilleri açısından bir fark olmadığı (Kuyumcu, 2011; Girgin ve Şık, 2018) ortaya çıkmıştır.

Bakım verenleri tarafından ihtiyaçlarına duyarlı, güven verici ve sevgi dolu büyütülen kişiler kendilerine ve çevrelerine karşı olumlu bir bakış açısı geliştirdikleri görülürken, bakım verenleri tarafından duyarsız, ilgisiz ve kaygı verici şekilde büyütülen bireyler kendilerine ve çevrelerine karşı olumsuz bir bakış açısına sahip oldukları ortaya çıkmıştır (Diamond ve Hicks, 2005). Buradan hareketle bireylerin bağlanma stilleri, kişilerin iletişim becerilerini, kuracakları ilişkileri, çocuklarıyla kuracakları bağı etkileyebilecek bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Sağlıklı bir aile ortamında yetişen bireylerin sağlıklı bir birey olarak topluma kazandırılmasının önemi büyüktür. Bireyler ebeveynlerinin evliliklerinden tecrübe ettikleri bilgi ve deneyimlere göre kendi evliliklerindeki sorumluluklarına ve eşlerinden beklentilerine karar vermekte ve evlilik rol beklentilerini belirlemektedirler (Çopur ve Şafak, 1999). Evlilik rol beklentileri, kültürel olarak açıklanan ve nesilden nesile aktarılan rollerin, evlilikteki karşılığı, eşlerin birbiri üzerine aksettirdikleri bilinçli ve bilinçdışı beklentilerine karşılık gelmektedir (Çopur ve Şafak, 1999). Bireylerin evlilik rolleri bağlamında partnerlerinden bekledikleri davranışlar geleneksel ya da eşitlikçi tutuma sahip olmalarına bağlı olarak farklılaşabilir (Canel, 2007).

Eşitlikçi rollerde, partnerler arasında roller değişkenlik gösterebilmekte ve karar gerektiren durumlarda iş birliği esas alınmaktadır (Laws, 1971). Ayrıca çiftler sorunların çözümünde eşleriyle iş birliğini esas alarak hareket etmekte ve çocukların yetiştirilmesinde demokratik ilkelere bağlı kalmaktadırlar (Eken, 2006).

Ataerkil toplumlarda daha yaygın olarak görülen geleneksel evlilik rollerinde cinsiyetin belirleyici unsur olduğu bilinmekte ve kadının görevi ev içi işlerken erkeğinkinin ise ailenin maddiyatını sağlamak olduğu görülmektedir (Lease, 2003).

Çiftlerin evlilik rol beklentilerinin ve yakın ilişkilerinde kaçınılmaz olan çatışmaların çözümünde kullandıkları çatışma çözme stillerinin, aile yapılarından etkilendiğini söylemek mümkündür. Çatışma çözme, bireyler arasındaki anlaşmazlığın bitirilmesi için kullanılacak stratejileri öne sürerek, problemlerin çözüme kavuşturulması olarak tanımlanabilir (Jandt ve Pedersen, 1996).

Demografik faktörlerden biri olan cinsiyet ile çatışma çözme stilleri arasındaki ilişki incelendiğinde ise bazı çalışmalarda cinsiyet açısından anlamlı bir fark bulunurken (Gözler, Köksal ve Gözler, 2021) bazı çalışmalarda ise cinsiyet açısından bir fark olmadığı (Kılıç, 2006; Çevik, 2017) ortaya çıkmıştır. Gözler ve arkadaşlarının (2021) yaptığı çalışmaya göre kadınların erkeklere göre çatışma

çözmede tümleştirme, ödün verme, kaçınma ve uzlaşma stratejisini daha fazla kullandıkları görülmüştür.

Evlenme şekilleri ve çatışma çözme stilleri arasındaki ilişki incelendiğinde Kahveci'nin (2016) çalışmasına göre evlilikteki çatışma düzeyinin evlilik biçimine göre değiştiği gözlenmiştir; görücü usulü ile evlenen bireylerle flört ederek evlenen bireylerin çatışma düzeyleri arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmanın bulgularına göre görücü usulü evlenen bireylerin çatışma düzeylerinin flört ederek evlenen bireylere göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur.

Yapılan bu çalışmalardan hareketle bireylerin ailelerinden bilinçli ya da bilinçdışı bir şekilde öğrendikleri, içinde buldukları kültürün ve çevrenin etkisiyle de geliştirdikleri çatışma çözme stilleri, evlilik rol beklentilerinin sağlıklı evlilikler ve bu evliliklerden doğacak gelecek nesillerin yetiştirilmesinde öneminin büyük olduğunu düşünülmektedir. Bir diğer yandan eğitimin başladığı ilk yapı olan aile kurumunu oluşturan anne ve babanın bağlanma stilleri hem aile bireyleriyle hem de çevreyle kuracakları iletişimi etkileyebileceği düşüncesiyle bu araştırma yapılmak istenmiştir. İlgili alan yazın incelendiğinde evli bireylerle; evlilik doyumu, öznel iyi oluş, evlilik uyumu, çatışma çözüm stilleri, romantik kıskançlık, duygusal zeka, bağlanma stilleri, bilişsel duygu düzenleme stratejileri, yüklenme tarzları, öfke ifade tarzları gibi konuların çalışıldığı görülmüştür. Ancak evli bireylerde çatışma çözüm stilleri, bağlanma stilleri ve evlilik rol beklentileri arasındaki ilişkinin bir arada incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmada evli bireylerin farklı bağlanma stillerinin (korkulu, kayıtsız, güvenli ve saplantılı) ve evlilik rol beklentilerinin (eşitlikçi ve geleneksel), çatışma çözüm stillerini yordayıcı etkilerinin analiz edilmesi amaçlanmıştır. Bunlara ek olarak evli bireylerin çatışma çözüm stilleri, bağlanma stilleri ve evlilik rol beklentileri arasındaki ilişki belirlenmiş ve değişkenlerin cinsiyet ve evlenme şekilleri faktörlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Bu çalışmanın alan yazına katkı sağlayacağı, bu konu ile ilgili yapılacak olan gelecekteki çalışmalara ise ışık tutacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın genel amacı evli bireylerin çatışma çözüm stilleri, bağlanma stilleri ve evlilik rol beklentileri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu çalışmanın alt amaçları şunlardır:

1. Evli bireylerin çatışma çözüm stilleri, bağlanma stilleri ve evlilik rol beklentilerinin cinsiyet ve bireylerin evlenme şekillerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek,
2. Evli bireylerin çatışma çözüm stilleri, bağlanma stilleri ve evlilik rol beklentileri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek,
3. Evli bireylerin çatışma çözüm stillerinin, bağlanma stilleri ve evlilik rol beklentileri üzerindeki yordayıcı etkisini araştırmaktır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma genel araştırma türlerinden olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama tipi araştırmalar bir grubun belirli özelliklerini saptamak için veri toplanması amacıyla yapılan çalışmalardır (Baysal ve Özgenel, 2019). İlişkisel tarama ise iki veya daha çok değişken arasındaki ilişkiyi saptamayı ve sonuca bağlı ipuçlarına ulaşmayı hedefleyen araştırma modelidir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013). Bu araştırmanın değişkenleri dikkate alınarak bu çalışmada da evli bireylerin çatışma çözüm stilleri, bağlanma stilleri ve evlilik rol beklentileri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma Grubu

Araştırma grubunu Konya'da yaşayan, basit tesadüfi örneklem yöntemiyle seçilen 150 evli birey oluşturmuştur. Araştırmaya katılan bireylerin demografik özellikleri aşağıdaki gibidir.

Tablo 1

Araştırma Grubunun Sosyo-Demografik Özellikleri

Değişken	Faktör	N	X
----------	--------	---	---

Evli Bireylerin Bağlanma Stilleri, Çatışma Çözme Stilleri ve Evlilik Rol Beklentileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Cinsiyet	Kadın	85	56,7
	Erkek	65	43,3
Evlenme Şekli	Flört	77	51,3
	Görücü Usulü	73	48,7

Veri Toplama Araçları

Romantik İlişkilerde Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği

Evli bireylerin çatışma çözüm stillerini belirlemek için kullanılan 'Romantik İlişkilerde Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği' Ayça Özen (2016) tarafından geliştirilmiştir. 25 madde içeren ve likert tipi altı basamaklı dereceleme sistemiyle oluşturulan ölçek 'olumlu çatışma çözme stili', 'boyun eğme', 'geri çekilme' ve 'olumsuz çatışma çözme stili' alt boyutlarını kapsamaktadır. Ölçekten toplam puan hesaplanmamaktadır. Cronbach alfa değerleri olumlu çatışma çözme stili için .81, boyun eğme için .75, geri çekilme için .79 ve olumsuz çatışma çözme stili için .77 bulunmuştur.

İlişki Ölçekleri Anketi

Araştırmada evli bireylerin bağlanma stillerini belirlemek için kullanılan 'İlişki Ölçekleri Anketi' ölçeği Griffin ve Bartholomew (1994) tarafından Dörtlü Bağlanma Modeli temelinde geliştirilmiş, Sümer ve Güngör (1999) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. 17 maddeden oluşan ölçeğin 'güvenli bağlanma', 'saplantılı bağlanma', 'korkulu bağlanma' ve 'kaçınan bağlanma' olmak üzere 4 alt boyutu bulunmaktadır. Yedili likert tipinde hazırlanan ölçekte her bir bağlanma stilini ölçmeyi amaçlayan maddelerin puanlarının toplanıp alt ölçekteki madde sayısına bölünmesi gerekmektedir; böylelikle her bir katılımcı en yüksek puan aldığı bağlanma stiline atanmaktadır (Sari, 2012). 5., 7. ve 17. maddeleri ters puanlanan maddeler olan ölçeğin Amerikan örneklemeyle karşılaştırması yapılmış ve elde edilen verilerin güvenilir ve geçerli olduğu bulunmuştur (Sümer ve Güngör, 1999). Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı güvenli bağlanma için .64, saplantılı bağlanma için .72, korkulu bağlanma için .77 ve kaçınan bağlanma için .62 bulunmuştur.

Evlilik Rol Beklentileri Ölçeği

Evlilik Rol Beklentileri Ölçeği evlilikte bireylerin partnerlerine yönelik beklentilerini saptamak amacıyla Köksal ve İlhan (2018) tarafından geliştirilmiştir. Eşitlikçi ve geleneksel olmak üzere iki faktör içeren ve 40 maddeden oluşan ölçek 5'li likert tipi derecelendirmeye sahiptir. Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı geleneksel alt boyutu için .85, eşitlikçi alt boyutu için .91 bulunmuştur. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır.

Kişisel Bilgi Formu

Bu formda örnekleme oluşturan evli bireyler hakkında cinsiyet ve evlenme şekilleri gibi demografik özelliklere ilişkin bilgiler yer almıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin elde edilmesi aşamasında, araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının uygulanması Konya'nın merkez ilçelerinde (Selçuklu, Meram, Karatay) yaşayan bireylerin katılımları ile gerçekleştirilmiştir. Eşlerin katılım sırasında en az bir yıllık evli olmaları ve eşleriyle beraber yaşamaları kriter olarak alınmıştır. Katılımcıların cevaplarının gizli tutulacağı, kişisel bir değerlendirme yapılmayacağı ve yalnızca bilimsel, eğitimsel ve yayın amacıyla kullanılacağı belirtilmiştir. Katılımcıların ölçekleri eşlerinden bağımsız olarak doldurmaları ve sorulara içten ve doğru cevaplar vermeleri istenmiştir. Ayrıca ölçeğin başına eklenen yönergede araştırmacıyla ilgili bilgiler ve çalışmanın amacı verilmiştir.

Verilerin Analizi

Analiz öncesinde verilerin normal dağılım gösterip göstermediği test edilmiştir. Bu amaçla ölçeklerden alınan toplam puanların dağılımları üzerinde çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiş ve hesaplama sonucunda elde edilen değerler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2
Ölçek faktörlerine Ait Çarpıklık ve Basıklık Katsayıları

Ölçek	Ölçek Alt Boyutu	Çarpıklık	Basıklık
Çatışma Çözüm Stilleri	Olumlu çatışma çözme stili	-,217 (SH=,198)	-,502 (SH=,394)
	Boyun eğme	-,370 (SH=,198)	-,461 (SH=,394)
	Geri çekilme	-,286 (SH=,198)	-,647 (SH=,394)
	Olumsuz çatışma çözme stili	,303 (SH=,198)	-,775 (SH=,394)
İlişki Ölçekleri	Güvenli bağlanma	,358 (SH=,198)	-,057 (SH=,394)
	Korkulu bağlanma	-,223 (SH=,198)	,051 (SH=,394)
	Saplantılı bağlanma	,088 (SH=,198)	-,522 (SH=,394)
	Kayıtsız bağlanma	-,062 (SH=,198)	-1,039 (SH=,394)
Evlilik Rol Beklentileri	Eşitlikçi	-1,426 (SH=,198)	1,026 (SH=,394)
	Geleneksel	-,016 (SH=,198)	-,555 (SH=,394)

Tablo 2'deki veriler incelendiğinde, Romantik İlişkilerde Çatışma Çözme Stilleri Ölçeği, İlişki Ölçekleri Anketi ve Evlilik Rol Beklentileri Ölçeği'nin her bir faktörü için hesaplanan çarpıklık ve basıklık katsayılarının -1,5 ile +1,5 sınırları içinde kalması, faktörlerden alınan puanların normal dağılım sergilediğini göstermektedir (Tabachnick ve Fidell, 2001).

Bu bağlamda ölçeklerden elde edilen veriler üzerinde parametrik testlerin kullanılmasına karar verilmiştir. İstatistiksel çözümlere geçmeden önce, demografik değişkenler gruplandırılmış, ardından evli bireylere uygulanacak ölçekler (Romantik İlişkilerde Çatışma Çözme Stilleri Ölçeği, İlişki Ölçekleri Anketi ve Evlilik Rol Beklentileri Ölçeği) puanlandırılmıştır. Daha sonra elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmesi bilgisayar ortamında gerçekleştirilmiştir. Bu aşamada, araştırma grubunu oluşturacak olan evli bireylerin demografik özellikleri (cinsiyet ve evlenme şekli) betimleyici frekans ve yüzde dağılımları çıkarılmış, sonra ölçeğin alt boyut puanları için ss ve ortalama değerleri saptanmıştır. Ölçeklerden toplanan verilerin analizinde betimsel istatistikler, korelasyon analizi ve ikili gruplar arasındaki farklılıkları belirlemek için bağımsız örneklem t-testi kullanılmıştır. Bunun yanı sıra, çatışma çözme stillerinin bağlanma stillerini (güvenli, korkulu, saplantılı ve kayıtsız) ve evlilik rol beklentilerini yordayıcı etkileri aşamalı regresyon analizi ile incelenmiştir.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Araştırmada kullanılan ölçeklerin sahiplerinden, ölçeklerin araştırmada kullanılması için gerekli izin alınmıştır.

Etik Kurul İzni

Kurul adı = Selçuk Üniversitesi Etik Kurul Komitesi

Karar tarihi= 25.10.2021

Belge sayı numarası= E-38430133

Bulgular

Araştırmanın bulgular bölümünde evli bireylere uygulanan Kişisel Bilgi Formu, Romantik İlişkilerde Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği, İlişki Ölçekleri Anketi ve Evlilik Rol Beklentileri Ölçeği'nden elde edilen veriler ve bu verilerin istatistiksel teknikler sonucu ortaya çıkan bulgular ile bu bulgulara ilişkin yorumlar sunulmaktadır.

Evli Bireylerin Bağlanma Stilleri, Çatışma Çözme Stilleri ve Evlilik Rol Beklentileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Cinsiyet Faktörüne İlişkin Bulgular

İlk olarak çatışma çözüm stilleri, bağlanma stilleri ve evlilik rol beklentileri değişkenleri cinsiyetler açısından farklılaşıp farklılaşmadığı -t- testi ile incelenmiştir. Bağlanma stilleri alt boyutları cinsiyete göre incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık olmadığı bulunmuştur. Çatışma çözüm stilleri alt boyutlarından olan olumlu çatışma çözme stilinden alınan puanlar açısından cinsiyetler arasında fark bulunmuştur ($t=3.77$, $p<.05$), kadınların ortalamaları ($X=26.5$), erkeklerin ortalamalarından ($X=23.6$) daha yüksek olup, fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Evlilik rol beklentileri alt boyutları ele alındığında ise eşitlikçi alt boyutu ($t=4.306$, $p<.05$) ve geleneksel alt boyutu ($t=-5.307$, $p<.05$) ile cinsiyetler arasında .05 düzeyinde anlamlı fark görülmüştür. Buna göre evli kadın bireylerin eşitlikçi rol beklentileri puanları ($X=95.4$), evli erkek bireylerin puanlarından ($X=89.4$) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Evli erkek bireylerin geleneksel rol beklentileri puanları da ($X=68.3$), evli kadın bireylerin puanlarından ($X=54.5$) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Verilere ilişkin bilgiler Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

Evli Bireylerin Çatışma Çözüm Stilleri ve Evlilik Rol Beklentilerinin Cinsiyete Göre İncelenmesi

	Değişken	Cinsiyet	N	X	S	t	p
Çatışma Çözüm Stilleri	Olumlu çatışma çözme stili	Kadın	85	26.5	5.0	3.771	.000**
		Erkek	65	23.6	4.3		
	Boyun eğme	Kadın	85	23.2	6.0	-.933	.352
		Erkek	65	24.1	5.8		
	Geri çekilme	Kadın	85	24.9	6.2	.760	.449
		Erkek	65	24.2	5.5		
Evlilik Rol Beklentileri	Olumsuz çatışma çözme stili	Kadın	85	17.8	7.2	-1.115	.267
		Erkek	65	19.1	7.1		
	Eşitlikçi	Kadın	85	95.4	5.04	4.306	.000**
		Erkek	65	89.4	10.3		
	Geleneksel	Kadın	85	54.5	15.9	-5.307	.000**
		Erkek	65	68.3	15.5		

* $p<.05$, ** $p<.01$

Evlenme Şekilleri Faktörüne İlişkin Bulgular

Çatışma çözme stilleri, bağlanma stilleri ve evlilik rol beklentileri değişkenleri evlenme şekilleri açısından -t- testi ile incelenmiştir. Çatışma çözme stilleri alt boyutları ve bağlanma stilleri alt boyutları ile çiftlerin evlenme şekilleri arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Evlilik rol beklentileri alt boyutlarından olan eşitlikçi ($t=2.53$, $p<.05$) ve geleneksel ($t=-4.39$, $p<.05$) rol beklentilerinden alınan puanlar açısından evlenme şekilleri arasında .05 düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur. Evlenme şekilleri flört olan bireylerin eşitlikçi rol beklentisi puan ortalamaları ($X=94.5$), evlenme şekilleri görücü usulü olan bireylerin puan ortalamalarından ($X=91.1$) daha yüksek olduğu görülmüştür. Evlenme şekilleri görücü usulü olan bireylerin geleneksel rol beklentisi puan ortalamaları ($X=66.4$), evlenme şekilleri flört olan bireylerin puan ortalamalarından ($X=54.9$) daha yüksek olup fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Buna göre flört ederek evlenen bireylerin daha çok eşitlikçi rol beklentisine sahip oldukları görülürken görücü usulü evlenen bireylerin daha çok geleneksel rol beklentilerine sahip oldukları söylenebilmektedir. Sayısal verilere ilişkin bilgiler Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4

Evli Bireylerin Evlilik Rol Beklentilerinin Evlenme Şekillerine Göre İncelenmesi

Değişken	Evlenme Şekli	N	X	S	t	p
Eşitlikçi	Flört	77	94.5	6.5	2.536	.012*
	Geleneksel	73	91.1	9.5		

Geleneksel	Flört	77	54.9	17.9	-4.393	.000**
	Geleneksel	73	66.4	14		

* $p < .05$, ** $p < .01$

Çatışma Çözüm Stilleri, Bağlanma Stilleri ve Evlilik Rol Beklentileri Arasındaki İlişkiler

Çatışma çözüm stilleri, bağlanma stilleri ve evlilik rol beklentileri arasında ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. İlk olarak çatışma çözüm stilleri ile bağlanma stilleri ve evlilik rol beklentileri arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Gerçekleştirilen analiz, 'Romantik İlişkilerde Çatışma Çözüm Stilleri' ölçeğinin "geri çekilme" boyutu ile 'İlişki Ölçekleri Anketi' ölçeğinin, "saplantılı bağlanma" boyutu arasındaki ilişkinin negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucunu vermiştir. Bir diğer ifadeyle saplantılı bağlanma arttıkça geri çekilme azalmaktadır. "Olumsuz çatışma çözme" boyutu ile korkulu bağlanma ve saplantılı bağlanma arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bir diğer ifade ile korkulu ve saplantılı bağlanma artarken olumlu çatışma çözme de artmaktadır. Bu analizin sonuçları Tablo 5'te özetlenmiştir.

Çatışma çözüm stilleri ile evlilik rol beklentileri arasında ilişki olup olmadığını belirlemek için gerçekleştirilen korelasyon analizi sonucuna göre olumlu çatışma çözme ile eşitlikçi rol beklentisi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Olumlu çatışma çözme stili ile geleneksel rol beklentisi arasında ise negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Bir diğer ifade ile olumlu çatışma çözme arttıkça eşitlikçi rol beklentisi artmakta geleneksel rol beklentisi ise azalmaktadır. Olumsuz çatışma çözme stili ile eşitlikçi rol beklentisi arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Olumsuz çatışma çözme arttıkça eşitlikçi rol beklentisinin azaldığı söylenebilir. Bu analizin sonuçları Tablo 5'te özetlenmiştir.

Tablo 5

Çatışma Çözüm Stilleri ile Bağlanma Stilleri ve Evlilik Rol Beklentileri Arasındaki İlişkiler ile İlgili Bulgular

Çatışma Çözüm Stilleri	Bağlanma Stilleri				Evlilik Rol Beklentileri	
	Güvenli Bağlanma	Korkulu Bağlanma	Saplantılı Bağlanma	Kayıtsız Bağlanma	Eşitlikçi	Geleneksel
Olumlu Çatışma Çözme	-.044	.104	.043	-.034	.389**	-.262**
Boyun Eğme	.029	.019	-.103	.006	.081	.164*
Geri Çekilme	.141	.017	-.260**	.016	.080	.072
Olumsuz Çatışma Çözme	-.100	.172*	.282**	.035	-.377**	.152

* $p < .05$, ** $p < .01$

Bağlanma stilleri ile evlilik rol beklentileri arasında ilişki olup olmadığını belirlemek için korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen analiz, 'İlişki Ölçekleri Anketi' ölçeğinin, "korkulu bağlanma" boyutu ile 'Evlilik Rol Beklentileri' ölçeğinin 'eşitlikçi' boyutu arasındaki ilişkinin pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucunu vermiştir. Korkulu bağlanmada meydana gelen artışın eşitlikçi rol beklentisinde de artışa neden olduğu söylenebilir. 'Kayıtsız bağlanma' ile geleneksel rol beklentisi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Kayıtsız bağlanma arttıkça geleneksel rol beklentisi de artmaktadır. Bu analizin sonuçları Tablo 6'da özetlenmiştir.

Tablo 6

Bağlanma Stilleri ve Evlilik Rol Beklentileri Arasındaki İlişkiler ile İlgili Bulgular

Bağlanma Stilleri	Evlilik Rol Beklentileri	
	Eşitlikçi	Geleneksel
Güvenli Bağlanma	-.025	-.123
Korkulu Bağlanma	.189*	.157
Saplantılı Bağlanma	.031	.045
Kayıtsız Bağlanma	-.032	.199*

* $p < .05$, ** $p < .01$

Evli Bireylerin Bağlanma Stilleri, Çatışma Çözme Stilleri ve Evlilik Rol Beklentileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Evli bireylerin çatışma çözüm stillerini yordayıcı faktörler, aşamalı regresyon analizi ile incelenmiştir. Aşamalı regresyon analizi sonucunda bağlanma stillerinin, çatışma çözme stilleri alt boyutlarından olumlu çatışma çözme stili, boyun eğme ve geri çekilmenin anlamlı yordayıcısı olmadığı görülmüştür. Çatışma çözüm stillerinin bir diğer alt boyutu olumsuz çatışma çözme stilini yordayan değişkenleri belirlemek amacıyla yapılan aşamalı regresyon analizi sırasında “İlişki Ölçekleri Anketi”nin “güvenli bağlanma”, “korkulu bağlanma”, “saplantılı bağlanma” ve “kayıtsız bağlanma” puanları eşitliğe alınmıştır. Tablo 7’de olumsuz çatışma çözme stilinin yordanmasına ilişkin aşamalı regresyon analizi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 7

Olumsuz Çatışma Çözme Stillerinin Yordayıcılarına İlişkin Aşamalı Regresyon Analizi Sonuçları

Model ^a	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	SH	R ² değişimi	F değişimi	sd ₁	sd ₂	p
1 ^b	.339	.115	.103	7.458	.026	12.815	1	147	.000
2 ^c	.350	.136	.112	7.317	.017	1.114	1	146	.000

^a Bağımlı Değişken: Olumsuz Çatışma Çözme Stili

^b Yordayıcılar: (Sabit), Saplantılı

^c Yordayıcılar: (Sabit), Saplantılı, Kayıtsız

Aşamalı regresyon analizi sonucunda “saplantılı bağlanma” ve “kayıtsız bağlanma” değişkenlerinin çatışma çözüm stilleri alt boyutlarından ‘olumsuz çatışma çözme stili’nin anlamlı yordayıcıları olduğu, “korkulu bağlanma” ve “güvenli bağlanma” değişkenlerinin katkısının ise anlamlı olmadığı belirlenmiştir. Birinci aşamada, olumsuz çatışma çözme stilinin en iyi yordayıcısı ya da olumsuz çatışma çözme stili puanlarındaki varyansın en büyük açıklayıcısı olarak ‘saplantılı bağlanma’ değişkeni analize girmiş ve toplam varyansın %11.5’ini açıklamıştır. Evli bireylerin olumsuz çatışma çözme stili ile saplantılı bağlanma arasındaki ilişkinin pozitif yönde olduğu ($\beta=.440$, $p<.01$) görülmüştür. Bir diğer ifade ile saplantılı bağlanma arttıkça olumsuz çatışmanın da arttığı söylenebilmektedir.

İkinci aşamada bağlanma stillerinden ‘kayıtsız bağlanma’ modele eklenmiştir. Kayıtsız bağlanmanın modele eklenmesi ile olumsuz çatışma çözme stili puanındaki açıklanan varyans %2.1 artarak %11.5’ten %13.6’ya yükselmiştir. Bulgular incelendiğinde evli bireylerin olumsuz çatışma çözme stili ile kayıtsız bağlanma arasındaki ilişkinin pozitif yönde olduğu ($\beta=.286$, $p<.01$) görülmüştür. Bir diğer ifade ile kayıtsız bağlanma arttıkça olumsuz çatışmanın da arttığı söylenebilmektedir. Sonuç olarak, saplantılı bağlanma ve kayıtsız bağlanma değişkenlerinin olumsuz çatışma çözme stili puanlarındaki toplam varyansın %13.6’sını açıkladığı görülmüştür. Aşamalı regresyon analizi sonucunda bağlanma stillerinin, çatışma çözme stilleri alt boyutlarından olumlu çatışma çözme stili, boyun eğme ve geri çekilmenin anlamlı yordayıcısı olmadığı görülmüştür.

Tablo 8

Olumlu Çatışma Çözme Stillerinin Yordayıcılarına İlişkin Aşamalı Regresyon Analizi Sonuçları

Model ^a	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	SH	R ² değişimi	F değişimi	sd ₁	sd ₂	P
1 ^b	.389	.151	.146	7.458	.151	26.378	1	148	.000
2 ^c	.408	.166	.155	7.317	.015	2.680	1	147	.000

^a Bağımlı Değişken: Olumlu Çatışma Çözme Stili

^b Yordayıcılar: (Sabit), Eşitlikçi

^c Yordayıcılar: (Sabit), Eşitlikçi, Geleneksel

Aşamalı regresyon analizi sonucunda evlilik rol beklentilerinin, çatışma çözüm stilleri alt boyutlarından boyun eğme, geri çekilme ve olumsuz çatışma çözme stilinin anlamlı yordayıcısı olmadığı görülmüştür. Çatışma çözüm stillerinin bir diğer alt boyutu olumlu çatışma çözme stilini yordayan değişkenleri belirlemek amacıyla yapılan aşamalı regresyon analizi sırasında “Evlilik Rol Beklentileri

Ölçeği”nin “eşitlikçi” ve “geleneksel” puanları eşitliğe alınmıştır. Birinci aşamada, olumlu çatışma çözme stili puanlarındaki varyansın en büyük açıklayıcısı olarak ‘eşitlikçi’ değişkeni analize girmiş ve toplam varyansın %15.1’ini açıklamıştır. İkinci aşamada evlilik rol beklentilerinden ‘geleneksel’ modele eklenmiştir. Geleneksel rol beklentisinin modele eklenmesi ile olumlu çatışma çözme stili puanındaki açıklanan varyans %1.5 artarak %15.1’ten %16.6’ya yükselmiştir. Olumlu çatışma çözme stili ile eşitlikçi rol beklentisi arasındaki ilişkinin pozitif yönde olduğu ($\beta=.232$, $p<.01$); olumlu çatışma çözme stili ile geleneksel rol beklentisi arasındaki ilişkinin ise negatif yönde olduğu ($\beta=-.133$, $p<.01$) görülmüştür. Bir diğer ifade ile eşitlikçi rol beklentisi arttıkça olumlu çatışma artarken; geleneksel rol beklentisi arttıkça olumlu çatışma azalmaktadır.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Evli bireylerin çatışma çözüm stilleri, bağlanma stilleri ve evlilik rol beklentileri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmada tespit edilen sonuçlara göre çatışma çözüm stillerinden geri çekilme ile saplantılı bağlanma arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Saplantılı bağlanmada meydana gelen artışın geri çekilme çatışma çözme stilinde azalmaya neden olduğu söylenebilir. Olumsuz çatışma çözme stili ile korkulu bağlanma arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Olumsuz çatışma çözme stili ile saplantılı bağlanma arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki görülmüştür. Bir diğer ifade ile olumsuz çatışma çözme stili arttıkça korkulu bağlanma da saplantılı bağlanma da artmaktadır. Evli bireylerin bağlanma stilleri ile evlilik rol beklentileri arasındaki ilişki incelendiğinde elde edilen bulgulara göre korkulu bağlanma ile eşitlikçi rol beklentisi arasında ve kayıtsız bağlanma ile geleneksel rol beklentisi arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Çatışma çözüm stilleri ile evlilik rol beklentileri arasındaki ilişki incelendiğinde olumlu çatışma çözme ile eşitlikçi rol beklentisi arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki; geleneksel rol beklentisi ile arasında ise negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Diğer bir ifade ile olumlu çatışma çözüme meydana gelen artış eşitlikçi rol beklentisinde artışa neden olurken geleneksel rol beklentisinde azalmaya neden olmaktadır. Olumsuz çatışma çözme stili ile eşitlikçi rol beklentisi arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Olumsuz çatışma çözme arttıkça eşitlikçi rol beklentisinin azaldığı söylenebilir.

Bu araştırmanın diğer bir amacını oluşturan bağlanma stilleri (güvenli, korkulu, saplantılı, kayıtsız) ve evlilik rol beklentileri (eşitlikçi, geleneksel) alt boyutlarının, çatışma çözüm stillerini (olumlu çatışma çözme, boyun eğme, geri çekilme, olumsuz çatışma çözme) açıklama düzeyini belirlemek amacıyla hesaplanan regresyon hesaplamasında saplantılı ve kayıtsız bağlanmanın olumsuz çatışma çözme stilini; eşitlikçi ve geleneksel rol beklentilerinin ise olumlu çatışma çözme stilini anlamlı düzeyde yordadığı tespit edilmiştir. Bu bulgulara göre saplantılı ve kayıtsız bağlanma olumsuz çatışma çözme stilindeki varyansın %13.6’sını açıklamaktadır. Evlilik rol beklentileri alt boyutları eşitlikçi ve geleneksel ise olumlu çatışma çözme stilindeki varyansın %16.6’sını açıklamaktadır.

Araştırmanın fark testi sonuçları incelendiğinde bağlanma stilleri, çatışma çözüm stilleri ve evlilik rol beklentileri alt boyutlarının üzerinde bazı demografik değişkenlerin de etkisinin olduğu görülmektedir. Cinsiyet değişkenine göre çatışma çözüm stilleri incelendiğinde, olumlu çatışma çözme stilinin cinsiyet değişkeninden etkilendiği ve kadın bireyler tarafından daha çok tercih edildiği, aradaki farkın ise istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<.05$, Tablo 3). Gözler ve arkadaşlarının (2021) çalışması incelendiğinde kadınların erkeklere göre çatışma çözüme tümleştirme, ödün verme, kaçınma ve uzlaşma stratejisini daha fazla kullandıkları görülmüştür. Kılıç (2006) ve Çevik’in (2017) yaptığı çalışmalar ise çatışma çözüm stilleri ile cinsiyet arasında anlamlı düzeyde bir fark olmadığı sonucunu vermiştir.

Cinsiyet değişkenine göre evlilik rol beklentileri incelendiğinde kadınların eşitlikçi rol beklentisini erkeklere oranla daha çok benimsedikleri gözlenmektedir. Erkeklerin ise kadınlara oranla daha çok geleneksel rol beklentilerine sahip oldukları görülmektedir. Cinsiyet ve evlilik rol beklentileri arasındaki bu ilişki Köksal ve İlhan (2018), Parlak ve Bakiler (2018), Öcal-Yüceol (2016) ve Çavdar’ın (2013) bulguları ile paralellik göstermektedir. Elde edilen verilere göre kadınların en çok olumlu çatışma çözme stilini ($X=26.5$) kullandıkları, erkeklerin ise en çok geri çekilme ($X=24.2$) çatışma çözme stilini kullandıkları görülmüştür. Bağlanma stilleri alt boyutları cinsiyete göre incelendiğinde, istatistiksel

Evli Bireylerin Bağlanma Stilleri, Çatışma Çözme Stilleri ve Evlilik Rol Beklentileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

olarak anlamlı düzeyde farklılık olmadığı bulunmuştur. Damarlı (2006) ve Karakuş'un (2012) yaptıkları çalışmalar; korkulu, saplantılı, kayıtsız bağlanma ile cinsiyet arasında anlamlı düzeyde bir fark olmadığını ortaya koyarken güvenli bağlanma ile cinsiyet arasındaki farkın anlamlı olduğu sonucunu göstermektedir. Bu çalışmaların sonuçlarına göre erkeklerin güvenli bağlanma stili puan ortalamaları kadınlarinkinden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Evlenme şekilleri değişkenine göre evlilik rol beklentileri incelendiğinde, eşitlikçi rol beklentisinin flört ederek evlenen bireyler tarafından daha çok tercih edildiği, geleneksel rol beklentisinin ise görücü usulü evlenen bireyler tarafından daha çok tercih edildiği görülmüş ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p < .05$, Tablo 4). Evli bireylerin çatışma çözüm stilleri ve bağlanma stilleri evlenme şekillerine göre incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık olmadığı görülmüştür. Kuyumcu'nun (2011) çalışmasına göre bağlanma stilleri ile evlenme şekilleri arasında anlamlı düzeyde bir farklılık olmadığı görülmüştür. Girgin ve Şık'ın (2018) çalışması da bu sonucu destekler niteliktedir. Kahveci'nin (2016) çalışmasına göre görücü usulü evlenen bireylerin çatışma düzeylerinin flört ederek evlenen bireylere göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur.

Sonuç olarak bu çalışmada çatışma çözüm stillerinin çeşitli alt boyutlarına ilişkin yordayıcı değişkenler bulunmuş, cinsiyetler ve evlenme şekilleri arasındaki farklılıklar ortaya konulmuştur. Bu çalışmadan elde edilen bulgular ışığında, evli bireylerin çatışma çözüm stilleri, bağlanma stilleri ve evlilik rol beklentileri arasında anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilmektedir. Buna dayalı olarak aile danışmanlığı alanında bireylerin olumlu çatışma çözme düzeylerinin artırılmasına yönelik gerçekleştirilen beceri kazanmaya dönük eğitici programlarda, bireylerin bağlanma stilleri ve evlilik rol beklentilerinin dikkate alınmasının programların etkililiğine önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmadan elde edilen sonuçların, bu konu ile ilgili yapılabilecek çalışmalara zemin oluşturacağı ve bu konuda yapılacak çalışmalardan elde edilecek bilgilerin, ülkemizde sürekli artışta olan boşanmalar için uygulanabilecek koruyucu ve hafifletici müdahaleler açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Konuyla ilgili evli bireylerin bağlanma stillerinin ayrı ayrı karşılaştırıldığı bir araştırma modelinin daha ayrıntılı bilgi verebileceği düşünülmektedir. İleride yapılacak çalışmalarda çatışma çözüm stilleri, bağlanma stilleri, evlilik rol beklentileri arasındaki aracı rol üstlenen değişkenlerin neler olduğu belirlenebilir. Ayrıca evliliklerde en çok çatışma yaratan durumları belirleme, çatışma çözüm stillerinin bilinmesini sağlama, çiftlerin evlilik doyum düzeylerini belirleme, evlilik rol beklentilerinin çatışma oluşumu ve çözümünüyle ilişkisini açıklama, çatışmaları çözmede yardımcı olacak yöntemleri kullanma gibi süreçler aile eğitimi ve danışmanlığı alanına getirilebilecek önerilerdendir. Bu konu ile ilgili yapılacak çalışmalardan elde edilecek verilerin evli bireyler ile çalışan tüm uzmanlara çalışmalarında ışık tutacağı, çiftlerin çatışmalarını sağlıklı çözebilmesinde yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmadaki sonuçlar Konya il/ilçe merkezlerindeki çalışmaya katılmaya gönüllü olan 150 evli bireyden elde edilen verilerle sınırlıdır. Bu konudaki araştırmaların daha geniş bir örneklem grubuyla yapılmasının ve araştırmaya evli bireylerin evlilik süreleri, yaşları, çocuk sayısı, gelir düzeyi gibi farklı demografik değişkenlerin eklenilerek araştırılmasının literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Araştırmada kullanılan ölçeklerin sahiplerinden, ölçeklerin araştırmada kullanılması için gerekli izin alınmıştır.

Etik Kurul İzni

Kurul adı = Selçuk Üniversitesi Etik Kurul Komitesi

Karar tarihi= 25.10.2021

Belge sayı numarası= E-38430133

Yazarların Katkı Oranı

Araştırmaya her iki yazarın eşit oranda katkısı bulunmaktadır.

Çıkar Çatışması

Çıkar çatışması teşkil edebilecek herhangi bir durum bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Ainsworth, M. D. S. (1969). Object relations, dependency, and attachment: A theoretical review of the infant-mother relationship. *Child development*, 969-1025.
- Ainsworth MDS, Blehar MC, Waters E, Wall S. (1979). Patterns of Attachment: A Psychological Study of the Strange Situation. Hillsdale, NJ, Psychology Press, 1979.
- Bartholomew, K. ve Horowitz, L. (1991). "Attachment Styles Among Young Adults: A Test Of A Four Category Model". *Journal of Personality And Social Psychology*, 61, 226-241.
- Bayraktar, A. (2015). *Bağlanma stilleri, çatışma eğilimi, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumu arasındaki ilişki* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Baysal, A., ve Özgenel, M. (2019). Ortaokul öğrencilerinin bağlanma stilleri ve öz-düzenleme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 15(2), 142-152.
- Bowlby, J. (1944). Forty-four juvenile thieves : Their character and home-life. *International Journal of Psychoanalysis*, 25, 19–52.
- Bowlby, J. (1973). Attachment and loss: Separation. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1977). The making and breaking of affectional bonds: Etiology and psychopathology in the light of attachment theory. *British Journal of Psychiatry*, 130, 201-210.
- Bowlby, J. (1980). Attachment and loss: Loss. New York: Random House.
- Bowlby, J. (1982). Attachment ve Loss: Vol.I.Attachment (2nd ed.). New York Basic Books.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Canel, A. N. (2007). Ailede problem çözme, evlilik doyumu ve örnek bir grup çalışmasının sınanması. Doktora tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Corcoran, K. O. ve Mallinckrodt, B. (2000). Adult attachment, self-efficacy, perspective taking, and conflict resolution. *Journal of Counseling & Development*, 78(4), 473–483.
- Çavdar, D. (2013). *Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Çevik, G. B. (2017). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri ve çatışma çözme stillerinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 1017-1034.
- Çopur, Z., ve Şafak, Ş. (1999). Gençliğin evliliğe ilişkin rol beklentilerinin oluşması. *Eğitim ve Bilim*, 23(113).
- Damarlı, Ö. (2006). Ergenlerde toplumsal cinsiyet rolleri, bağlanma stilleri ve benlik kavramı arasındaki ilişkiler. *Unpublished master's thesis Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara*.
- Diamond, L. M. ve Hicks, A. M. (2005). Attachment Style, Current Relationship Security, and Negative Emotions: The Mediating Role of Physiological Regulation. *Journal of Social and Personal Relationships*. 22.4: 499-518.
- Dökmen, Z. T. D., ve Gökçener, D. Y. (2010). *Üniversite öğrencilerinin güvenli bağlanma düzeyleri ile kişilerarası ilişki tarzları arasındaki ilişkiler* (Doctoral dissertation, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji (Sosyal Psikoloji) Anabilim Dalı).
- Eken, H. (2006). Toplumsal cinsiyet olgusu temelinde mesleğe ilişkin rol ile aile içi rol etkileşimi: Türk silahlı kuvvetlerindeki kadın subaylar. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (15), 247-279.
- Erözkan, A. (2011). Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve karar stratejileri. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(3), 60-74.
- Girgin, B., ve Şık, B. A. (2018). Çatalca'da yaşayan evli bireylerin bağlanma stilleri, romantik kıskançlık düzeyleri ve evlilik doyumları arasındaki ilişki. *Aydın Sağlık Dergisi*, 4(2), 41-54.

Evli Bireylerin Bağlanma Stilleri, Çatışma Çözme Stilleri ve Evlilik Rol Beklentileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

- Gottman, J. M. ve Krokoff, L. J. (1989). Marital interaction and satisfaction: A longitudinal view. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 57(1), 47-52.
- Gözler, A., Köksal, O., ve Gözler, A. (2021). İngilizce Öğretmenlerinin Çatışma Yoğunluğu Nedenleri ve Çatışma Çözme Stratejileri. *Öğretmen Eğitimi ve Öğretim*, 2(1), 17-33.
- Griffin, D. W., ve Bartholomew, K. (1994). Models of the self and other: Fundamental dimensions underlying measures of adult attachment. *Journal of personality and social psychology*, 67(3), 430.
- Hazan, C. ve Shaver, P.R. (1987). Romantic love conceptualized as a attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 5, 270-280.
- Jandt FE., ve Pedersen PB. (1996). *Constructive Conflict Management: Asia-Pacific Cases*, Sage Publications, s.310.
- Kahveci, G. A. (2016). *Evli çiftlerde evlilik uyumu, evlilik çatışma biçimi ve depresyon düzeylerinin değerlendirilmesi* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Karakuş, Ö. (2012). Ergenlerde bağlanma stilleri ve yalnızlık arasındaki ilişki. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 23(2), 33-46.
- Kılıç, S. (2006). Özel okul öğretmenlerinin çatışma yaklaşımları ile çatışmayı yönetme stilleri.
- Kobak, R. ve Duemmler, S. (1994). Attachment and conversation: Toward a discourse analysis of adolescent and adult security. In K. Bartholomew & D. Perlman (Eds.), *Attachment processes in adulthood* (pp. 121–149). Jessica Kingsley Publishers.
- Kuyumcu, B. (2011). Evli Kişilerde Gestalt temas biçimleri ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(5), 57-70.
- Lease, S. H. (2003). Testing a model of men's nontraditional occupational choices. *Career Development Quarterly*, 51, 244-258.
- Mackey, R. A., Diemer, M. A. ve O'Brien, B. A. (2000). Conflict-management styles of spouses in lasting marriages. *Psychotherapy*, 37(2), 134-148.
- Main, M., Kaplan, N., ve Cassidy, J. (1985). Security in infancy, childhood and adulthood: A move to the level of representation. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 50(1-2), 66-104.
- Öcal-Yüceol, S. E. (2016). *Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ile ilişki doyumu ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Bilim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özen, A., Salman-Engin, S., ve Sakallı-Uğurlu, N. (2016). Romantik ilişkilerde çatışma çözüm stilleri ölçeği: Geçerlik güvenilirlik çalışması.
- Parlak, S., ve Bakiler, E. (2018). Perceptions of masculinity and choice of spouse of Turkish university students. *Intersections-Gender and Sexuality In Asia And The Pacific*, (42), 1-12.
- Sari, T. (2012). *Evli bireylerin ebeveyn algıları, otomatik düşünceleri ve bağlanma stillerinin evlilik doyumu ile ilişkisi* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Sperling, M. B., ve Berman, W. H. (1994). *Attachment in adults clinical and developmental perspectives*. London: The Guilford Press.
- Sümer, N., ve Güngör, D. (1999). Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örnekleme üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43), 71-106.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2001). *Using Multivariate Statistics*, 4th Edn. Needham Heights, MA: Allyn and Bacon.

Extended Abstract

Introduction

Differences in life, beliefs, perspectives on life, values and perceptions can cause disagreements and confront us as conflicts in all areas of our lives. According to Özen et al. (2016), it can be said that conflict is an undeniable fact in bilateral relations, and the factor that determines the real life of relationships is how couples deal with conflict. It is thought that individuals' consistent use of the same conflict resolution styles in similar events they encounter in their lives may be related to

an underlying general orientation towards close relationships (Corcoran & Mallinckrodt, 2000). Bowlby (1973, 1979) states that attachment, which continues from birth to death and whose foundation is laid in childhood, affects relationships established in adulthood with its resistant structure to change. On the other hand, individuals decide their responsibilities in their marriage and their expectations from their spouses according to the knowledge and experiences their parents have experienced from their marriage, and it is seen that they determine their marriage role expectations (Çopur & Şafak, 1999).

Method

The aim of this study is to examine the relationship between conflict resolution styles, attachment styles and marital role expectations of married individuals. The Conflict Resolution Styles in Romantic Relations Scale developed by Özen (2016), the Relationship Scales Questionnaire developed by Griffin and Bartholomew (1994) and adapted into Turkish by Sümer and Güngör (1999), was developed by Köksal and İlhan (2018) as data collection tools in the research. The Marriage Role Expectations Scale and the Personal Information Form developed by the researcher were used. SPSS 22.0 program was used for data analysis, and 't-test' was used to determine the difference between groups, and correlation analysis was used to determine the relationships between married individuals' conflict resolution styles, attachment styles and marital role expectations. Conflict resolution styles; The predictive effects of attachment styles and marital role expectations were analyzed by stepwise regression analysis.

Result and Discussion

When the results of the research are examined; It was determined that preoccupied and dismissive attachment styles were significant predictors of negative conflict resolution style, while the contribution of fearful and secure attachment styles was not significant. Preoccupied and dismissive attachment styles explain 15.8% of the total variance observed in negative conflict resolution style scores. According to another result, egalitarian and traditional role expectations were found to be significant predictors of positive conflict resolution style and explained 16.6% of the total variance. There were significant gender differences in the levels of positive conflict resolution style and marital role expectations, which are sub-dimensions of conflict resolution styles. Significant differences were found in the level of marriage role expectations of married individuals in terms of their way of marriage.

As a result, in this study, predictive variables related to various sub-dimensions of conflict resolution styles were found, and differences between genders and marriage patterns were revealed. In the light of the findings obtained from this study, it can be said that there is a significant relationship between the conflict resolution styles, attachment styles and marital role expectations of married individuals.